

Mál nr. 401/2022

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti vátryggingar: Ábyrgðartrygging atvinnureksturs.

Nafn vátryggingartaka ábyrgðartryggingar (X)

Skaðabótaábyrgð. Vinnuslys.

Gögn.

1. Málskot móttakið 16. október 2024, ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V dags. 29. nóvember 2024, ásamt fylgiskjölum.
3. Viðbótarathugasemdir M, dags. 6. desember 2024.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að M slasaðist við störf sín í þágu X hinn 18. september 2022 er hún var að vinna í þvottahúsi X við nýja strauvél. Þegar M var að setja sængurver í vélina, vafðist smá þráður um fingur hennar með þeim afleiðingum að hægri hönd hennar dróst með sængurverinu inn í strauvélina. Samstarfskona M slökkti á vélinni en þá hafði vélin klemmt hönd M illa og var hún föst í vélinni í um tíu mínútur. Leitaði M samdægurs á bráðamóttöku þar sem hún var greind með yfirborðsáverka á úlnlið og hendi. Vegna slyssins gerði M kröfu um bætur úr ábyrgðartryggingu X hjá V. Þeirri kröfu var hafnað af hálfu V með bréfi, dags. 23. febrúar 2024, á þeim grundvelli að um óhappatilvik hafi verið að ræða.

M telur að slysið megi rekja til þess að X hafi vanrækt að tryggja öryggi starfsmanna sinna, enda hafi umrædd strauvél verið vanbúin og starfsmenn ekki hlotið viðeigandi þjálfun við notkun hennar. X beri skylda til að tryggja að vinnu skuli haga og framkvæma þannig að gætt sé fyllsta öryggis, góðs aðbúnaðar og hollustuhátta. Máli sínu til stuðnings vísar M til laga nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum og reglna sem settar hafa verið á grundvelli þeirra laga. Í fyrsta lagi byggir M á því að X hafi vanrækt að gera áhættumat, áhættugreiningu og vinnulýsingu fyrir umræddan verkþátt og sé sú vanræksla brot á ákvæðum fyrrgreindra laga og reglna. Í öðru lagi byggir M á því að X hafi ekki uppfyllt lögbundna tilkynningarskyldu sína samkvæmt 1. mgr. 79. gr. laga nr. 46/1980. X verði því að bera hallann af því að slysið hafi ekki verið rannsakað með fullnægjandi hætti og mögulegum sönnunarskorti þess vegna. Í þriðja lagi bendir M á að það eitt að tækið sé CE-merkt, leysi X ekki undan ábyrgð á tjóni sem hlýst af því. Samkvæmt rannsókn Vinnueftirlitsins, dags. 17. janúar 2023, á orsökum tveggja slysa sem urðu með stuttu millibili við umrædda strauvél, hafi starfsmaður í báðum tilvikum fest hendi milli færibands og klemmu vélarinnar. Vélin sé ekki búin ljósahliði eins og sjáist í bæklingi með vélinni. Gaf Vinnueftirlitið fyrirmæli til X um að afhenda áhættumat framleiðanda vélarinnar og gera útbætur ef áhættumatið bendi til þess að úrbóta sé þörf. Telur M ljóst að Vinnueftirlitinu hafi þótt tækið skorta viðeigandi öryggisbúnað, þ.e. ljósahlið, sem þjóni þeim tilgangi að tryggja öryggi starfsmanna við notkun þess.

V hafnar bótaskyldu úr ábyrgðartryggingu X og fellst ekki á að umrætt atvik sé að rekja til atriða sem X beri skaðabótaábyrgð á að lögum. Telur V hvorki sýnt fram á að vélin sé vanbúin hvað varðar öryggi né að X hafi ekki sinnt skyldum sínum um öryggiskennslu. V fellst ekki heldur á röksemdir M um að X hafi vanrækt tilkynningarskyldu samkvæmt 79. gr. laga nr. 46/1980. Vélin sé CE-merkt og hafi m.a. að geyma neyðarhnapp sem stöðvi vélina sitt hvorum megin við vinnustöð M. Það verk sem M var að vinna umrætt sinn fari þannig fram að tveir aðilar standi hlið við hlið og mati vélina með sængurverum, sem þýði að starfsmaður hafi alltaf hnapp sér við hlið. Liggi jafnframt fyrir að vélinni hafi ekki verið breytt af X. Þá hafi X ekki fengið upplýsingar um að M hefði slasast fyrr en nokkrum dögum eftir slysið. M hafi verið í hlutastarfi og ekki átt að mæta aftur til vinnu fyrr en 24. september 2022, þ.e. tæpri viku eftir atvikið. Hugsanleg óvinnufærni eftir atvikið gaf því ekki gefið tilefni til að tilkynna slysið. M hafi svo hætt eftir slysið og ekki mætt aftur til vinnu. Samkvæmt áverkavottorði hafi M verið greind með yfirborðsáverka á úlnlið og hendi og engin brot greindust við skoðun í röntgen. Fellst V því ekki á að tilkynningarskylda hafi stofnast vegna þessa atviks. X hafi skilað til Vinnueftirlitsins gögnum um vélina, en engar frekari athugasemdir hafi verið gerðar eftir það né voru gerðar kröfur um úrbætur. Tvær skýrslur Vinnueftirlitsins liggi fyrir og í seinni skýrslunni hafi verið búið að taka út umfjöllun um vélina. Mótmælir V því að vélina hafi skort viðeigandi öryggisbúnað.

Þvert á móti virðist Vinnueftirlitið telja hana örugga. M hafi fengið þjálfun á vélina. Verkefnastjóri þvottahússins hafi talað við alla starfsmenn og farið yfir verklag og öryggisatriði með þeim. Þessi atriði hafi einnig verið ítrekuð af aðstoðarmanni verkefnastjórans.

Í viðbótarathugasemdum M er vakin athygli á að ekkert skriflegt liggi fyrir um að M hafi fengið viðeigandi þjálfun eða leiðbeiningar. M telur að vinnuveitandi verði að bera hallann af þeim sönnunarskorti og að leggja beri til grundvallar þá frásögn M, sem fær stoð í vitnisburði, að hún hafi hvorki fengið þjálfun né leiðbeiningar enda benda þau tvö svipuðu slys sem áttu sér stað með stuttu millibili á vélinni eindregið til þess að þjálfun og leiðbeiningar hafi verið ófullnægjandi með öllu. Líta verði á seinni skýrslu Vinnueftirlitsins sem nýja skýrslu og beri að lesa hana sjálfstætt. Fyrri skýrslan standi enn óhöfð og allar athugasemdir þar sömuleiðis. Ekkert liggi fyrir um að Vinnueftirlitið hafi dregið fyrri skýrslu sína til baka.

Álit.

Ágreiningur er uppi um það hvort sýnt sé fram á að líkamstjón M sé hægt að rekja til atvika eða aðstæðna sem X beri skaðabótaábyrgð á. Í 1. mgr. 79. gr. laga nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum segir að atvinnurekandi skuli án ástæðulausrar tafar tilkynna til Vinnueftirlitsins öll slys þar sem starfsmaður deyr eða verður óvinnufær í einn eða fleiri daga, auk þess dags sem slysið varð. Samkvæmt fyrirbyggjandi læknisvottorði til atvinnurekanda v/fjarvista, dags. 18. september 2022, var M óvinnufær með öllu frá þeim degi til 23. september 2022 vegna afleiðinga slyssins. Þannig er ljóst að X bar að tilkynna slysið til Vinnueftirlitsins án ástæðulausrar tafar. Það var ekki gert og samkvæmt tölvupósti frá Vinnueftirlitinu, dags. 5. desember 2022, hafði slysið ekki verið tilkynnt til Vinnueftirlitsins. Með vísan til 1. mgr. 79. gr. laga nr. 46/1980 og í ljósi dómafordæma er litið svo á að atvinnurekandi sem ekki hefur tilkynnt slys samkvæmt ákvæðinu skuli bera hallann af sönnunarskorti um málsatvik að því leyti sem þau eru óljós og aðila greinir á um þau. Í máli því sem hér um ræðir greinir aðila ekki á um málsatvikin sjálf, þ.e. orsök slyssins, en ágreiningur er til staðar um það hvort strauvélina hafi verið vanbúin og hvort M hafi hlotið fullnægjandi þjálfun á vélina. Í málinu liggja fyrir tvær skýrslur frá Vinnueftirlitinu, báðar tilgreina skoðunardag sem 17. janúar 2023. Í annarri þeirra er að finna fyrirmæli er varða strauvélina. Þar segir: „Tvö samskonar vinnuslys hafa orðið með stuttu millibili við strauvél sem er af gerðinni Foltex Flexfeet Ip1-350/300. Í bæklingi með vélinni er mynd af vél með ljósašliði sem stoppar færslu á klemmu sem þvottur er settur í, ef geislinn er rofinn. Umrædd vél er ekki búin svona ljósašliði.“ Gaf eftirlitið eftirfarandi fyrirmæli: „Afhenda skal Vinnueftirlitinu áhættumat framleiðanda vélarinnar og gera úrbætur ef áhættumatið bendir til þess að úrbóta sé þörf.“ Þá eru einnig gefin fyrirmæli sem lúta að því að ekki liggi fyrir hvort áhættumat sé fullnægjandi m.t.t. vinnu við vélina sem slys varð við. Þar segir: „Endurskoða skal þá þætti skriflegrar áætlunar fyrirtækisins um öryggi og heilbrigði sem við eiga um framangreint vinnuslys.“ Í seinni skýrslunni eru fyrri fyrirmælin varðandi vélina horfin en seinni fyrirmælin er snúa að áhættumati eru enn til staðar.

EKKI liggja fyrir neinar skýringar á því hvers vegna Vinnueftirlitið gerði tvær skýrslur sem virðast hafa sömu dagsetningar og sama innihald fyrir utan að í aðra þeirra vantar umfjöllun um meintan vanbúnað strauvélarinnar. Að mati nefndarinnar stendur það X nær að upplýsa nánar um samskipti þess við Vinnueftirlitið og eftir atvikum afhenda nefndinni þau gögn sem Vinnueftirlitið fékk vegna vélarinnar. Það hefur X ekki gert og verður að mati nefndarinnar ekki litið svo á að önnur hvor skýrslan sé réttari en hin. Er þannig ósannað að vélina hafi ekki verið vanbúin á þann hátt að ljósašlið hafi vantað á vélina. Þá hefur X ekki lagt fram uppfært áhættumat í tengslum við vinnu við vélina eða yfirhöfuð eitthvert áhættumat vegna þeirrar vinnu sem M vann umrætt sinn.

Samkvæmt lögum nr. 46/1980 um aðbúnað og hollustuhætti á vinnustöðum hvílir sú skylda á atvinnurekanda að tryggja að gætt sé fyllsta öryggis og góðs aðbúnaðar og hollustuhátta á vinnustað. Í ljósi tveggja slysa sem virðast hafa orðið vegna vinnu við vélina á skömmum tíma, verður X að bera hallann af sönnunarskorti um hvort þessa hafi verið gætt í aðdraganda slyssins. Verður þannig talið að slysið megi rekja til atvika sem X ber skaðabótaábyrgð á. EKKI er sýnt fram á að M hafi sýnt af sér stórkostlegt gáleysi í skilningi 23. gr. a skaðabótalaga nr. 50/1993.

Niðurstaða.

M á rétt á bótum vegna líkamstjóns úr ábyrgðartryggingu X hjá V.

Reykjavík, 11. febrúar 2025.
rafræn undirskrift

Guðmundur Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir